

Самостійний розвиток туристичної галузі без державної підтримки призвів до монополії комерційних форм і видів туризму. З метою зниження соціальної напруги в галузі та в суспільстві в цілому необхідне впровадження дієвої державної політики соціалізації туристичної галузі.

Механізм реалізації туристичної політики держави включає: формування цільових програм з розвитку туризму на рівні держави і регіонів; розробку конкретних заходів щодо досягнення поставленої стратегічної мети та державне управління розвитком туристичної галузі.

Отже, державне управління розвитком туристичної галузі є одним із механізмів реалізації політики держави в галузі туризму.

Список використаних джерел

1. Валентюк І. Туризм як галузь господарського комплексу України / І.Валентюк // Управління сучасним містом. – 2001. – № 10-12 (4). – С. 60.
2. Дацій Н. В. Соціальні засади інвестування національної економіки : монографія / Н. В. Дацій, С. О. Корецька. – Донецьк : ТОВ «Юго-Восток, Лтд», 2007. – 328 с.
3. Ефремов А. В. Рекреационно-территориальный комплекс как социально-экономическая система / А. В. Ефремов, И. В. Бережная // Социально-экономические проблемы региона. – Симферополь: Крымский ин-т природоохранного и курортного строительства, 1996. – С. 4–28

УДК 338.48:364-322(043.2)

Ковальчук Т. О., Медвідь Л.І.
Мукачівський державний університет
м. Мукачево
tt.kovalchuk11@gmail.com

СУТНІСТЬ ТА ОСНОВНІ НАПРЯМИ ВОЛОНТЕРСТВА В ТУРИЗМІ

Допомагати людям із різних куточків планети і натомість отримувати досвід, можливість мандрувати та нові цікаві знайомства – все це сьогодні можливе через волонтерство. В багатьох країнах світу волонтерство є широко

розповсюдженим явищем, а у волонтерських програмах і проектах бере участь значна кількість населення. Ресурс волонтерства є об'єктом дослідження психології, педагогіки, економіки, а тепер і туризму.

Волонтерська діяльність дає можливості для соціально активного населення допомогти іншим, надати допомогу, бути корисним, реалізувати свій потенціал, здобути та вдосконалити навички, отримати певний досвід, сформувані свій життєвий стиль. З цієї позиції необхідно звернути увагу на сучасного стану та перспектив розвитку волонтерства та його використання в туризмі. Недостатня кількість досліджень у сфері волонтерського туризму зумовили актуальність публікації.

Поняття «волонтерство» (volunteering) розглядається як добровільна, свідомо і безкоштовна праця на користь інших та немає релігійних, расових, вікових, гендерних і політичних кордонів. Волонтери своєю працею та участю надають дієву підтримку розвитку обороноздатності, медицини, соціальної сфери, екології, спорту, культури та мистецтва тощо.

У волонтерській діяльності можна виділити такі основні напрямки: підтримка малозабезпечених, безробітних, багатодітних, бездомних, безпритульних, осіб, що потребують соціальної реабілітації; догляд за хворими, інвалідами, самотніми, людьми похилого віку; допомога громадянам, які постраждали внаслідок надзвичайної ситуації техногенного чи природного характеру, дії особливого періоду, правових режимів надзвичайного чи воєнного стану, проведення антитерористичної операції, у результаті соціальних конфліктів, нещасних випадків, а також жертвам злочинів, біженцям, внутрішньо переміщеним особам; допомога особам, які через свої фізичні або інші вади обмежені в реалізації своїх прав і законних інтересів; проведення заходів, пов'язаних з охороною навколишнього природного середовища, збереженням культурної спадщини, історико-культурного середовища, пам'яток історії та культури, місць поховання; сприяння проведенню заходів національного та міжнародного значення, пов'язаних з організацією масових спортивних, культурних та інших видовищних і

громадських заходів; допомога для ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій техногенного або природного характеру; допомога Збройним Силам України, іншим військовим формуванням, правоохоронним органам, органам державної влади під час дії особливого періоду, правових режимів надзвичайного чи воєнного стану, проведення антитерористичної операції; за іншими напрямками, не забороненими законодавством [1].

Широко розповсюдженим волонтерство є в туризмі, яке асоціює із волонтерськими подорожами (volunteer travel) і волонтерськими канікулами (volunteer vacations), мотивом до яких є альтруїзм та чин волонтера. Для волонтерського туризму характерна сукупність ознак екологічного, сталого, альтернативного, пригодницького та культурного туризму. Волонтерські подорожі є різними за напрямками і тривалістю, здійснюються в межах спеціальних програм – волонтерських проєктів, що реалізуються в усіх країнах світу. Залежно від змісту розрізняють такі види волонтерських проєктів: культурно-історичні (археологія, відновлення стародавніх замків та історичних пам'яток тощо); екологічні (відновлення навколишнього середовища і національних парків, облаштування стежок, робота в лісі, насадження дерев або квітів); соціальні проєкти (робота у літніх таборах з дітьми, інвалідами, соціально незахищеними людьми, впорядкування дитячих ігрових майданчиків); мистецькі (пов'язані з одним із видів мистецтва – музикою, театром, допомога в організації фестивалів та участь в них); освітні (навчання професійним навичкам, навчання людей з розумовими й фізичними вадами) тощо. Найпоширенішою формою волонтерських проєктів в туризмі є волонтерські табори – інтернаціональні групи молодих активних і неординарних людей, які зібрались разом для участі у суспільно корисних заходах і одночасного пізнання інших людей, країн, культур. За тривалістю волонтерські табори можуть бути короткостроковими, середньостроковими та довгостроковими [2]. Організаторами волонтерських програм є міжнародні організації, зокрема Всесвітня Громадянська Служба, Волонтерська Програма ООН, Європейська Волонтерська Служба, Координаційна комісія з

міжнародної волонтерської служби під егідою ЮНЕСКО, Червоний Хрест, Корпус миру, Грінпіс та ін. Найбільш цікаві волонтерські програмами реалізуються некомерційними організаціями: Turtle Teams (волонтерська програма з допомоги зникаючим морським черепахам), Conservation Volunteers (короткостроковий проект, який передбачає роботу в групах по захисту природи і сприяння розвитку екотуризму), Appalachian Trail Conference (проект допомоги будівництва екостежок в Аппалачах), Провідники в HF Holidays (програма добровольців-провідників пішохідного туризму) тощо [3, 4].

Отже, волонтерський туристичний рух – це добровільна форма об'єднання для мобілізації туристичної ініціативи, досягнення суспільно значущих цілей розвитку індустрії туризму країни, спільного вирішення загальних проблем в сфері туризму, сприяє особистісному росту і розвитку соціальної активності його учасників. Найчастіше молодь обирає волонтерські табори у невеликих містах, оскільки це сприяє культурній інтеграції з місцевим населенням, що є одним із мотивів міжнародної волонтерської подорожі. В Україні волонтерський туризм поки що не став самостійним напрямом туризму.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про волонтерську діяльність». // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3236-17>
2. Де шукати волонтерські можливості // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://studway.com.ua/volonterski-mozhливosti/>
3. Nancy G. McGehee. Volunteer tourism: sustainable innovation in tourism, or just “Pettin’ the Critters”? [Електронний ресурс]. // Режим доступу: <http://printfu.org/read/volunteer-tourism-sustainableinnovation-in-tourism-or>.
4. International volunteer tourism. [Електронний ресурс]. // Режим доступу: http://www.tourismnt.com.au/Portals/3/docs/research/intl_volunteer.

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>